

Sygn. akt III AUa 528/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Feliksa Wilk (spr.)
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz SSA Maria Szaroma
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **P. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o zwrot świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy P. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 stycznia 2012 r. sygn. akt VII U 1855/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 528/12

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 października 2012 roku.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie P. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 6 czerwca 2011 roku oraz z dnia 31 sierpnia 2011 roku, w których organ rentowy zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 lipca 2010 roku do 31 stycznia 2011 roku w kwocie (...)zł. oraz za okres od 1 października 2009 roku do 30 czerwca 2010 roku w kwocie (...)zł.

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca, urodzony (...), od dnia 1 lipca 2007 roku do 31 sierpnia 2009 roku pobierał naukę w Zespole Szkół (...) w K.. Decyzją z dnia 9 września 2009 roku organ rentowy wstrzymał wypłatę renty rodzinnej od 1 września 2009 roku. W dniu 23 października 2009 roku wnioskodawca przedłożył w organie rentowym zaświadczenie z 21 października 2009 roku wydane przez (...) Liceum Ogólnokształcące (...) dla

Dorosłych, z którego wynikało, że jest on słuchaczem I semestru, nauka trwa IV semestry, natomiast planowany termin zakończenia nauki to czerwiec 2011 roku. Po uzyskaniu informacji od (...) (pismo z 30 listopada 2009 roku), że od 20 października 2009 roku w roku szkolnym 2009/2010 wnioskodawca jest słuchaczem I semestru w Liceum Ogólnokształcącym (...) organ rentowy podjął wypłatę renty rodzinnej.

Sąd Okręgowy stwierdził również, że z listy uczniów wnioskodawca został skreślony dnia 7 marca 2010 roku, następnie ponownie został wpisany 16 marca 2010 roku, po czym ponownie został skreślony 28 czerwca 2010 roku z powodu nie zaliczenia egzaminów semestralnych. Po raz kolejny został wpisany na listę uczniów 14 lipca 2010 roku, zaś w dniu 2 lutego 2011 roku zrezygnował z kontynuowania nauki. Zajęcia w ww. szkole odbywały się w soboty i niedziele w godzinach od 8 do 18. Zgodnie z postanowieniami statutu szkoły podstawą oceniania i klasyfikowania słuchacza w szkole prowadzonej w formie zaocznej były egzaminy semestralne przeprowadzane z poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonych w szkolnym planie nauczania. Do egzaminu semestralnego dopuszczony mógł być słuchacz, który uczęszczał na obowiązkowe konsultacje przewidziane w szkolnym planie nauczania w wymiarze, co najmniej 50% czasu przeznaczanego na te konsultacje oraz uzyskał z wymaganych ćwiczeń i prac kontrolnych oceny uznane za pozytywne w ramach wewnątrzszkolnego systemu oceniania. W przypadku, gdy słuchacz otrzymał ocenę negatywną z pracy kontrolnej był zobowiązany wykonać, w terminie określonym przez nauczyciela prowadzącego dane zajęcia edukacyjne, drugą pracę kontrolną. W czasie trwania semestru wykładowcy mieli natomiast obowiązek wypełniania listy obecności na swoich zajęciach. Za przeprowadzenie egzaminów słuchacze zobowiązani byli uiszczać opłaty.

Sąd I instancji ustalił ponadto, że wnioskodawca nie uczęszczał na zajęcia (100% absencja) i nie przystępował do egzaminów semestralnych. W dniu 2 lutego 2011 roku zapisał się na pierwszy semestr (...) Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych Zakładu (...) w K., w którym planowany termin ukończenia szkoły to styczeń 2013 roku.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, przytaczając treść art. 138 ust.1 i ust.2 oraz art.68 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.), stwierdził, że złożone przez wnioskodawcę odwołania od zaskarżonych decyzji organu rentowego nie zasługują na uwzględnienie. Podniósł, iż prawo do renty rodzinnej dla dziecka ze względu na wiek ulega przedłużeniu w przypadku kontynuowania nauki w szkole, przy czym możliwe jest spełnianie obowiązku szkolnego bez codziennego uczestnictwa w zajęciach, a w takim przypadku istota nauczania sprowadza się do sprawdzania wiedzy w trakcie egzaminów. Z przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania dowodowego wynika, iż wnioskodawca choć formalnie figurował na liście słuchaczy (...) w okresach 20 października 2009 roku do 7 marca 2010 roku, od 16 marca 2010 roku do 28 czerwca 2010 roku oraz od 14 lipca 2010 roku do 2 lutego 2011 roku, to nie uczęszczał w tych okresach na zajęcia (100% absencja), a nadto nie przystępował do egzaminów semestralnych - co sam potwierdził - tymczasem zgodnie z postanowieniami statutu szkoły podstawą oceniania i klasyfikowania słuchacza były egzaminy semestralne, do których dopuszczeni byli słuchacze, którzy uczęszczałi na co najmniej 50 % czasu przeznaczanego na konsultacje przewidziane w szkolnym planie nauczania. W związku z tym sąd I instancji uznał, że wnioskodawca nie spełniał warunku kontynuowania nauki w szkole, nie wypełniał żadnych obowiązków przewidzianych w statucie szkoły w zakresie frekwencji na zajęciach, czy też przystępowania do egzaminów semestralnych. Sam formalny wpis na listę słuchaczy (formalny status ucznia) nie jest wystarczający dla stwierdzenia kontynuowania „nauki w szkole”. Ponadto wnioskodawca nie przedstawił żadnych okoliczności, które mogłyby obiektywnie usprawiedliwić 100% absencje na zajęciach w szkole.

Konkludując Sąd Okręgowy stwierdził, że zaskarżone decyzje są prawidłowe. Pobrana przez wnioskodawcę w okresie od 1 października 2009 roku do 31 stycznia 2011 roku renta rodzinna stanowi świadczenie nienależne. Wnioskodawca był prawidłowo pouczony o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do świadczeń, a zatem jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej. Z powyższych względów złożone przez wnioskodawcę odwołania od zaskarżonych decyzji organu rentowego zostały oddalone.

W apelacji od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na niewyjaśnieniu, czy podejmując naukę miał zamiar jej kontynuowania, naruszenie przepisów postępowania tj.

art. 328 § 2 kpc poprzez niewskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia oraz naruszenie prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie art.138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz uchylenie decyzji organu rentowego, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji podniósł, iż dla spełnienia warunku kontynuowania nauki nie jest konieczne uczestniczenie w zajęciach. Wnioskodawca w spornych okresach realizował podstawę programową poza uczelnią, miał zamiar przystąpić do egzaminów celem weryfikacji tej wiedzy, jednakże został pozbawiony tej możliwości przez wymogi przewidziane w regulaminie uczelni związane z frekwencją na zajęciach. Wskazując na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 marca 2005 roku (III AUa 702/2004) oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2004 roku (I UK 3/2004) skarżący stwierdził, że przepisy dotyczące renty rodzinnej nie uzależniają prawa do tego świadczenia od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów i ewentualnego powtarzania semestrów, natomiast przy ustalaniu obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia decydujące znaczenie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze. W rozpatrywanej w sprawie ani organ rentowy, ani sąd I instancji nie poczynił ustaleń co do świadomości i zamiaru z jakim wnioskodawca podejmował naukę, tymczasem skarżący miał zamiar pogłębić swoją wiedzę, a do egzaminów nie przystąpił z przyczyn obiektywnych tj. z uwagi na przeszkody administracyjne. Konkludując skarżący podniósł, iż w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do żądania zwrotu pobranej przez niego renty rodzinnej.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy w świetle regulacji zawartej w art.138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wnioskodawca jest zobowiązany do zwrotu renty rodzinnej pobranej w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach organu rentowego.

W myśl art. 68 ust.1 pkt 2 powołanej wyżej ustawy, renta rodzinna po przekroczeniu 16 roku życia przysługuje do czasu ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat. Z kolei z treści art. 138 ust. 2 pkt. 1 ww. ustawy wynika, że aby pobrane świadczenie można traktować jako nienależne muszą być spełnione łącznie wymienione w tym przepisie warunki tj. wypłata świadczenia, pomimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń oraz pouczenie osoby pobierającej świadczenie o braku prawa do ich wypłaty.

Sąd Apelacyjny w całości podziela poczynione przez sąd I instancji ustalenia faktyczne oraz interpretację podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Trafnie Sąd Okręgowy przyjął, że istnieją podstawy do żądania zwrotu pobranej przez wnioskodawcę w spornych okresach renty rodzinnej. Ze zgromadzonego w rozpatrywanej sprawie materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca w okresach wymienionych w zaskarżonych decyzjach organu rentowego nie kontynuował nauki, a tym samym nie był uprawniony do renty rodzinnej. Został wprawdzie wpisany na listę słuchaczy (...) Oddział (...) w ramach Liceum Ogólnokształcącego (...) dla Dorosłych, niemniej jednak nie podjął żadnych działań świadczących o zamiarze faktycznego pobierania nauki. Nie uczestniczył w organizowanych w ww. placówce zajęciach edukacyjnych, jego absencja wyniosła 100 %, a ponadto nie zaliczył wymaganych egzaminów semestralnych. Był kilkukrotnie skreślany z listy uczniów, następnie ponownie dokonywano jego wpisu na listę słuchaczy, po czym ostatecznie w dniu 2 lutego 2011 roku wnioskodawca sam złożył rezygnację z nauki w ww. szkole. Prezentowana przez wnioskodawcę postawa świadczy o tym, że pomimo dokonania wpisu na listę słuchaczy w rzeczywistości nie miał zamiaru kontynuowania edukacji. Nie można przyznać skarżącemu racji, iż nie mógł przystąpić do egzaminów semestralnych z przyczyn natury obiektywnej. Wymogi stawiane przez szkołę przy klasyfikowaniu i dokonywaniu oceny słuchaczy przewidziane postanowieniami statutu tej placówki, a związane w szczególności z przeprowadzaniem egzaminów semestralnych, nie mogą być uznane za okoliczności niezależne od wnioskodawcy, które uniemożliwiły mu zaliczenie egzaminów. Podejmując naukę w ww. placówce dydaktycznej wnioskodawca powinien zapoznać się z jej statutem, wymogami dotyczącymi frekwencji na zajęciach oraz warunkami zaliczania egzaminów semestralnych. Nic nie wskazuje na to, by dostęp do tych informacji w jakikolwiek sposób został utrudniony. Wszelkie zaniedbania

wnioskodawcy w tym zakresie są wynikiem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność. Wnioskodawca nie wykazał żadnych okoliczności natury obiektywnej, usprawiedliwiających te zaniedbania, które mogłyby być związane przykładowo z poważną chorobą uniemożliwiającą uczestnictwo w zajęciach i przystąpienie do egzaminów semestralnych.

Podsumowując Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko sądu I instancji, iż wymienione w zaskarżonych decyzjach kwoty pobranej przez wnioskodawcę renty rodzinnej stanowią nienależne świadczenie w rozumieniu art. 138 ust.2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Powyższe świadczenie zostało wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do jego pobierania ze względu na brak kontynuowania nauki, a wnioskodawca został pouczony o warunkach, od których uzależnione jest prawo do renty rodzinnej. Stosowna informacja w tym zakresie została zamieszczona w decyzjach ustalających prawo do spornego świadczenia rentowego. Prawdłowo zatem Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej.

Podniesione w apelacji zarzuty są nieuzasadnione. Sąd I instancji należycie wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy oraz zastosował właściwe przepisy prawa materialnego. Pisemne uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wyczerpującą argumentację prawną. Zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 kpc jest więc chybiony.

Mając na względzie powyższe okoliczności, na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.